

Update Waardering voorziening pensioenregeling DGA in eigen beheer

Waardering voorziening pensioenregeling DGA in eigen beheer

Vanaf boekjaar 2014 mag in de jaarrekening de voorziening voor de pensioenregeling voor een directeur-grotaandeelhouder (DGA) die in eigen beheer wordt gehouden, niet meer worden gewaardeerd op fiscale grondslagen. Dit leidt in de praktijk tot een aantal vragen. Waarom mag dat niet meer en welke gevolgen kan dat hebben? Hoe moet die voorziening dan wel worden gewaardeerd? Is het gaan waarderen op andere grondslagen een stelselwijziging en hoe moet die worden verwerkt? Wie gaat de voorziening berekenen? Welke issues spelen daarbij een rol vanwege de vereiste onafhankelijkheid van de accountant? In deze bijdrage wordt ingegaan op deze vragen.

Fiscale grondslagen

Op 1 april j.l. is RJ-Uiting 2014-4 gepubliceerd. Volgens de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving is waardering van de pensioenvoorziening op fiscale grondslagen niet langer toegestaan. Dit geldt voor alle rechtspersonen (grote, middelgrote en kleine rechtspersonen) voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2014. Eerdere toepassing mag ook, maar is niet verplicht. In de jaarrekening over 2013 mag dus de pensioenvoorziening nog wel worden gewaardeerd op fiscale grondslagen. Verder mogen kleine rechtspersonen er voor kiezen om de gehele jaarrekening op te stellen op de fiscale grondslagen. Deze mogelijkheid is opgenomen in de wet (artikel 2:396 lid 6 BW). In dat geval wordt echter de gehele jaarrekening gewaardeerd op fiscale grondslagen, dus niet alleen de pensioenvoorziening.

Bij waardering op fiscale grondslagen moet een (hoge) rekenrente worden gehanteerd van 4% en mogen geen leeftijdsterugstellingen worden toegepast. Verder mag geen rekening worden gehouden met toekomstige indexaties, ook niet als die onvoorwaardelijk zijn overeengekomen. Hierdoor wordt de pensioenvoorziening te laag weergegeven. De omvang van de te lage waardering is in de loop der jaren toegenomen, vooral door de gedaalde rentestanden. Om deze reden heeft de Raad voor de Jaarverslaggeving besloten waardering op fiscale grondslagen niet langer toe te staan. Als niet meer wordt gewaardeerd op fiscale grondslagen, zal de pensioenvoorziening hoger worden. En dus het eigen vermogen lager. Hierdoor zal met name de solvabiliteit verslechteren. Dit kan gevolgen hebben voor de financiering, bijvoorbeeld als in een kredietovereenkomst een bepaald minimumniveau voor de solvabiliteit is vereist. Het is dan zaak tijdig met die financier in overleg te treden.

Als de uitkomst van waardering op fiscale grondslagen niet materieel afwijkt van waardering volgens de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, kan er als praktische invulling voor worden gekozen om de voorziening voor dat bedrag in de balans op te nemen. Of een afwijking materieel is, is afhankelijk van de relatieve omvang en van de specifieke omstandigheden. Waar die grens ligt zal dus voor iedere onderneming verschillend zijn.

Grondslagen volgens Richtlijnen voor de jaarverslaggeving

Algemeen

Hoe moet volgens de Raad voor de Jaarverslaggeving de pensioenvoorziening dan wel worden gewaardeerd? Het antwoord is 'op basis van een in Nederland algemeen aanvaardbare actuariële waarderingsmethodiek'. Dit is een nogal algemene omschrijving. De Raad voor de Jaarverslaggeving heeft echter verduidelijkt dat de waardering moet zijn gebaseerd op het principe van de 'beste schatting'. Dat houdt in dat de te gebruiken actuariële veronderstellingen moeten worden gebaseerd op de beste schatting van de parameters die de omvang van de uitgaven zullen bepalen. Dit houdt bijvoorbeeld in dat leeftijdsterugstellingen toegepast moeten worden. Leeftijdsterugstellingen zijn correcties op de gebruikte overlevingstafels over het verleden, om tot een zo goed mogelijke schatting te komen van de te verwachten (toekomstige) overlevingskansen. Verder moet de disconteringsvoet worden gesteld op de actuele marktrente per balansdatum. De meest geëigende invulling daarvan is de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties. Deze disconteringsvoet geldt voor alle voorzieningen die worden gewaardeerd tegen contante waarde.

Verzekeringstarieven

Bij het waarderen van een pensioenverplichting in eigen beheer komt ook de vraag op in hoeverre die moet of kan worden gewaardeerd tegen het bedrag waarvoor de verplichting kan worden overgedragen aan een professionele verzekeraar. Verzekeringstarieven gaan uit van een (door De Nederlandsche Bank voorgeschreven) erg lage rekenrente, althans lager dan de marktrente voor hoogwaardige ondernemingsobligaties. Daarnaast zijn in die tarieven kosten- en winstopslagen begrepen. Daardoor komt waardering van de voorziening tegen verzekeringstarieven vaak (erg) hoog uit. Zie het voorbeeld hierna.

In bijgaand voorbeeld (zie kader) zijn de verschillen inzichtelijk gemaakt van waardering op de verschillende grondslagen.

Voorbeeld: waardering pensioenvoorziening DGA in eigen beheer
Aan een 55-jarige DGA is een ouderdomspensioen toegezegd over het laatstverdiende loon (eindloonregeling) van 1,9% per dienstjaar, ingaande op 67-jarige leeftijd. Tevens is een partnerpensioen toegezegd van 1,33% per dienstjaar. De DGA heeft op 31 december 2014 25 dienstjaren. Zijn partner is 52 jaar. In de pensioenbrief is overeengekomen dat het ingegane pensioen jaarlijks zal worden verhoogd met de stijging van het CBS-indexcijfer van de gezinsconsumptie over het voorafgaande jaar, mits de financiële positie van de BV dat toelaat. Het huidige pensioengevend salaris bedraagt € 75.000 per jaar. Daarnaast heeft de DGA extra aanspraken uit hoofde van het feit dat in het verleden fiscaal een hoger pensioen mocht worden opgebouwd. Per 31 december 2014 betreft dit een extra aanspraak op ouderdomspensioen van € 17.500 per jaar en een extra aanspraak op partnerpensioen van € 12.250 per jaar. Deze extra aanspraken worden jaarlijks zoveel mogelijk verhoogd, eveneens met de stijging van het CBS-indexcijfer. De stand van de pensioenvoorziening per 31 december 2014 is afhankelijk van de gekozen waarderingsgrondslagen. Hiervan kan het volgende overzicht gegeven worden:

	31.12.2014
	€
Voorziening op fiscale grondslagen (rekenrente 4%)	340.000
Leeftijdsterugstellingen	55.000
Vooroverlijdensrisico	35.000
Onvoorwaardelijke indexaties	n.v.t.
Rekenrente hoogwaardige ondernemingsobligaties (stel 3,5%)	50.000
Voorziening voor opgebouwde pensioenverplichting (rekenrente 3,5%)	480.000
Voorwaardelijke voor-indexatie extra aanspraken	45.000
Voorwaardelijke na-indexaties	85.000
Voorziening voor opgebouwde pensioenverplichting plus voorwaardelijke indexaties (rekenrente 3,5%)	610.000
Rekenrente, stel 2%	290.000
Kostenopslag	20.000
Voorziening tegen verzekeringstarieven (rekenrente 2%)	920.000
Voorziening volgens 'projected unit credit' methode (= inclusief toekomstige indexaties en toekomstige salarisstijgingen) (rekenrente 3,5%)	845.000

Keuzemogelijkheden in waarderingsgrondslag

De Richtlijnen voor de jaarverslaggeving geven enkele keuzemogelijkheden voor de waarderingsgrondslag van de pensioenvoorziening:

- ten minste moet een voorziening worden opgenomen voor de per balansdatum opgebouwde pensioenverplichting. Deze bestaat uit de opgebouwde pensioenaanspraken, inclusief onvoorwaardelijk overeengekomen (toekomstige) indexaties. In het voorbeeld komt de voorziening in dat geval uit op € 480.000;
- er mag voor worden gekozen om ook rekening te houden met voorwaardelijk overeengekomen (toekomstige) indexaties en met toekomstige salarisstijgingen. Voor pensioenverplichtingen uit collectieve personeelsregelingen is dat al langer toegestaan. In dat geval zal uiteraard de voorziening hoger uitkomen. Feitelijk betekent dit overigens dat de onder IFRS voorgeschreven 'projected unit credit' methode kan worden toegepast. Als alleen rekening wordt gehouden met de voorwaardelijke indexaties komt in het voorbeeld de voorziening uit op € 610.000. Als de 'projected unit credit' methode wordt toegepast komt in het voorbeeld de voorziening uit op € 845.000. Bij deze methode wordt rekening gehouden met voorwaardelijke indexaties en met toekomstige salarisstijgingen (3% per jaar).

Hieruit volgt dat goed gekeken moet worden of indexaties onvoorwaardelijk of voorwaardelijk zijn overeengekomen. In eigen beheersituaties worden veelal 'open indexaties' overeengekomen. Dit houdt in dat pensioenrechten of -uitkeringen worden aangepast aan de loon- of prijsontwikkeling, uitgedrukt in een algemeen indexcijfer. In de praktijk wordt in veel pensioenbrieven overeengekomen dat een ingegaan of premievrij pensioen 'indien mogelijk' jaarlijks wordt geïndexeerd (of woorden van gelijke strekking). In dat geval zijn indexaties voorwaardelijk overeengekomen. De daadwerkelijke toekenning is immers afhankelijk van toekomstige gebeurtenissen en omstandigheden. Het komt echter ook wel voor dat 'open indexaties' onvoorwaardelijk zijn overeengekomen.

Waardering tegen verzekeringstarieven

Als overdracht aan een verzekeraar de beste schatting weergeeft van het bedrag dat noodzakelijk is om de verplichting af te wikkelen, moet de pensioenverplichting op die basis worden gewaardeerd. Dat is het geval als de rechtspersoon een (juridische of feitelijke) verplichting heeft om de pensioenverplichting over te dragen. In feite is dan niet langer sprake van een pensioenverplichting die in eigen beheer wordt gehouden.

In de praktijk staat in pensioenbrieven vaak dat de werkgever de pensioenverplichting op verzoek van de werknemer moet overdragen aan een professionele verzekeraar. Dit recht van de werknemer leidt op zichzelf naar onze mening niet tot waardering van de pensioenvoorziening tegen verzekeringstarieven. Reden hiervoor is de verwevenheid tussen de DGA als werknemer en diezelfde DGA als werkgever. Het betreft namelijk een recht van de DGA in zijn hoedanigheid als werknemer, jegens diezelfde DGA in zijn hoedanigheid als werkgever. Als de DGA-werkgever het niet eens is dat overdracht zal plaatsvinden, zal de DGA-werknemer dat niet afdwingen. Daarom kan naar onze mening niet worden gesteld dat de werkgever in dat geval een (juridische of feitelijke) verplichting tot overdracht heeft.

Door de belastingdienst wordt waardering tegen verzekeringstarieven gebruikt bij de toets of door dividenduitkeringen pensioenrechten zijn prijsgegeven. Uit het voorgaande blijkt dat in de jaarrekening deze waardering niet vaak zal voorkomen.

Uitvoering door een andere rechtspersoon

Een pensioen wordt toegezegd door de rechtspersoon waarvan de DGA werknemer is en waarvan hij zijn salaris ontvangt. Het kan echter zijn dat de regeling wordt uitgevoerd door een andere rechtspersoon, zoals een houdstermaatschappij of directiepensioenlichaam. In dat geval moet die houdstermaatschappij of dat directiepensioenlichaam de pensioenvoorziening in haar balans opnemen. De in het voorgaande beschreven waarderingsgrondslagen gelden dan voor de voorziening die de houdstermaatschappij en/of het directiepensioenlichaam opneemt.

Stelselwijziging

Een wijziging van de waarderingsgrondslagen voor de bepaling van de pensioenvoorziening betreft een stelselwijziging. Normaliter moeten bij een stelselwijziging de vergelijkende cijfers van de balans en de winst-en-verliesrekening worden aangepast. Dit betekent dat het cumulatief effect van een stelselwijziging in 2014, moet worden verwerkt in het beginvermogen van het vergelijkende boekjaar 2013. Voor deze stelselwijziging heeft de Raad voor de Jaarverslaggeving echter bepaald dat het aanpassen van de vergelijkende cijfers achterwege mag blijven. In dat geval wordt het cumulatieve effect per 1 januari 2014 berekend en verwerkt in het beginvermogen van boekjaar 2014. Aangezien de fiscale waardering niet wijzigt, wordt een latente belastingvordering opgenomen. Deze mag alleen worden opgenomen als het waarschijnlijk is dat voldoende (toekomstige) fiscale winsten beschikbaar zullen zijn.

Berekening pensioenvoorziening

De pensioenvoorziening zoals die vanaf 2014 moet worden opgenomen in de jaarrekening kan worden berekend door dezelfde adviseur of actuaaris die thans de voorziening op fiscale grondslagen berekent. Bijvoorbeeld Deloitte Financial Advisory Services - Pension Advisory. Bij controlecliënten moet de extern accountant uiteraard wel de geldende onafhankelijkheidsvoorschriften in acht nemen. In alle gevallen is het van belang dat de onderneming zelf verantwoordelijk is voor de keuze van de waarderingsgrondslagen en de uitgangspunten van de berekening.

Contact

Corné Kimenai
CKimenai@deloitte.nl
+31882880162

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee (“DTTL”), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, tax, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories, Deloitte brings world-class capabilities and high-quality service to clients, delivering the insights they need to address their most complex business challenges. Deloitte’s more than 200,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the “Deloitte network”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.